

hafver. Har denne på god tro fått godset i handom, och afstår han det ej godvilligt; göre egaren sin rätt emot honom gällande genom stämning inom ett år sedan godset tillgreps.

Hvad nu stadgadt är, skall, i tillämpliga delar, gälla äfven om godset kommit i innehafvarens hand genom arf eller gåfva, dock vare i fråga om skyldigheten att återlemna godset, sådan innehafvare, fastän han är i god tro, ansedd lika med den, från hvilken arfvet eller gåfvan kommit.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 21 Januari 1875.

E. Thomasson.

N:o 11.

Af Herr **C. J. Rossander:** *Om anslag till inrättande af en professur med undervisningsskyldighet i helsovårdslära samt rätts- och statsmedicin vid hvartera af universiteten i Upsala och Lund samt till förändring af e. o. professuren i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet i Stockholm till ordinarie professur med undervisningsskyldighet jemväl i helsovårdslära.*

Ända intill den senaste tiden har läkarekonstens enda uppgift varit att bota uppkomna sjukdomar, att afhjelpa eller förmildra yttre skador. För detta ändamål har den kallat till lif den ena vetenskapsgrenen efter den andra och antalet af sådana, hvilka läkaren nödvändigt måste känna till, är nu rätt betydligt. Alla sträfva de mot samma mål, sjukdomars behöriga igenkännande och utfinmandet af botemedel emot dem. Mera begärde

man ej heller tills nu af den medicinska vetenskapen, nöjd med att detta anspråk någorlunda tillfredsställes. Först i senare tider har den tanken börjat tränga sig fram, om, då sjukdomars botande ändå är en sak, som rätt ofta misslyckas och i sjelfva verket naturenligt måste misslyckas, det ej vore möjligt att *förekomma* åtminstone vissa af dem, hvartill i första rummet är nödigt, att utforska de orsaker, som framkalla dessa mensklighetens lidanden. Från ett osäkert famlande har denna djerfva tanke vuxit till en vetenskap, som oaktadt ännu ung har att uppvisa glänsande resultat och lofvar än mera. Denna vetenskapsgren är hygiënen eller hälsovårdsläran. Hvar och en lär inse af hur omätlig vikt för samhällets lycka denna vetenskap är och kan bli, och i många främmande länder, hos alla de större kulturfolken har den också blifvit till sin fulla betydelse uppskattad, föranledt stora omhvälfningar i bestående ordningar, flitigt blifvit bearbetad och inrymd full medborgarerätt vid universiteten såsom ett läroämne, minst lika viktigt som hvarje annat.

Vårt land utgör i detta hänseende ett undantag, väl icke det enda, men därför icke mindre bedröfligt. Till *namnet* finnes ämnet upptaget å medicinska professurers titulaturer, men dervid har det också stannat, ty det har blifvit sammanfördt med andra läroämnena, som både af lärare och lärjungar anses viktigare och mera praktiska. I hela vårt land finnes ingen enda målsman, särskildt för denna vetenskapsgren, ingenstädes meddelas undervisning i det viktiga ämnet, och följden har helt naturligt blifvit den, att det är okänt och ringaktadt. Läkarne, det måste erkännas, veta derom i allmänhet ej stort mera än alla andra, det vill säga så godt som intet, och det vore dock väl från dem, som initiativet till hygieniska reformer borde utgå. Behovet af åtgärder till sundhetens befrämjande har dock blifvit erkänt; helt nyss har en hälsovårdsstadga af Kongl. Maj:t blifvit utfärdad för alla kommuner i riket — tillsvidare med undantag af Stockholm — och i hvilken ganska vidsträckt rättigheter medgifvas åt kommunernas förtroendemän (hälsovårdsnämnderna), men hvem skall tillämpa denna författning, hvem skall leda eller råda vid de åtgärder, som kunna vara nödiga för sundhetens befrämjande? Utan tvifvel i första rummet läkarne; men de hafva i detta hänseende intet fått lära under sina studieår och blott få finna sedan tid, upptagne som de äro af sjukvården, att på egen hand sätta sig in i det vidt omfattande och svåra ämnet. Mera torde ej behöfva nämnas för att bevisa nödvändigheten af en undervisning för de unge läkarne i hälsovårdsläran. Detta kraf är så stort, undervisningen i denna del så utomordentligt viktig, att jag ej tvekar föreslå, att den vid hvar och en af våra medicinska skolor bör ofördröjligen införas.

Ämnet kräfver visst en man för sig och är alldeles för omfattande, för att med olikartade vetenskapsgrenar kunna sammanföras. Det finnes

dock en, som dermed eger så pass mycket sammanhang, att den åtminstone tills vidare dermed skulle kunna förenas. Detta ämne är rätts- och statsmedicinen, hvilken äfven på ett ganska allvarligt sätt ingriper i samhällenas inre lif och ordning. Äfven detta ämne har rönt ett ganska oblidt öde i vårt land. Endast vid Karolinska institutet finnes en lärareplats af andra ordningen, en extraordinarie professur, särskildt för denna vetenskapsgren. Vid universiteten är den sammanförd med andra ämnen, deri examineras verkligen, men undervisas ej. De ämnen, hvarmed det blifvit hopkoppladt, äro eller anses viktigare och utgöra i hvarje fall lärarnes specialitet, det andra är styfbarnet.

Ett sammanförande af dessa båda ämnen, rätts- och statsmedicinen samt helsovårdsläran tills vidare, skulle hafva den fördel, att åtminstone det nuvarande *antalet* af examensämnen ej blefve ökad.

Från Karolinska institutets lärarekollegium har flera gånger, dock ej senare än 1862, till dess styrelse ingått begäran om förord till den omnämnda e. o. professurens upphöjande till ordinarie, hvarvid äfven ej lemnats ur sigte den blifvande professorns skyldighet att också undervisa i helsovårdslära, men denna framställning har ej ledt till något resultat. Det är mig ej bekant, om den ens kommit så långt som till Kongl. Maj:t. Lika litet känner jag, om universitetens medicinska fakulteter framställt några önsknningar i mera berörda hänseende; men huru än härmed må förhålla sig, så är behovet icke mindre oafvisligt, och jag får derföre vördsammast föreslå:

att Riksdagen till inrättande af en professur med undervisnings-skyldighet i Helsovårdslära samt Rätts- och Statsmedicin vid hvardera af universiteten i Upsala och Lund, samt till förändring af den e. o. professuren i Rätts- och Statsmedicin vid Karolinska institutet i Stockholm till ordinarie professur med undervisnings-skyldighet jemväl i Helsovårdslära, må bevilja så stort anslag, att dessa professorer erhålla samma löneförmåner, som Riksdagen kommer att bestämma för öfriga professorer vid sagda läroverk.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles vördsammast.

Carl J. Rossander.